

COLOCVIU STRATEGIC

**UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE**

DOI: 10.53477/1842-8096-22-13

„DECADA PIERDUTĂ”: PERSPECTIVA LUI ANGELO CODEVILLA ASUPRA RĂZBOIULUI ÎMPOTRIVA TERORISMULUI, ÎNIȚIAT DE SUA, DUPĂ 11 SEPTEMBRIE 2001

Ciprian CHIȚAC

The “Lost Decade”: Angelo Codevilla’s Perspective on the US War on Terror After 9/11

Abstract: Since 1995, Professor Angelo Codevilla has been an officer in the US Navy, then a lecturer at Grove City College in North Dakota and Georgetown University, a US Foreign Service Officer and a member of the Reagan Cabinet on the Department’s Transition Team. His area of interest was Western Europe, particularly on issues affecting the US intelligence community. He was also a member of the US Senate Office of Intelligence Oversight and a fellow at the Hoover Institution at Stanford University.

After 2011, Professor Angelo Codevilla began to publish a series of analyzes on the war on terror waged by the US in cooperation with its allies. This article presents Professor Codevilla’s analysis of a decade of US security policies and the results achieved domestically and internationally. He calls this period “the lost decade” and draws attention to the many mistakes of the American ruling class and their consequences, since then heralding a defeat in the war on terror.

Keywords: terrorism, Middle East, September 11, 2011, America, foreign policy, homeland security.

„Decada pierdută”: perspectiva lui Angelo Codevilla asupra războiului împotriva terorismului, inițiat de SUA, după 11 septembrie 2001

Rezumat: Începând cu 1995, Profesorul Angelo Codevilla a fost Ofițer în Forțele Navale ale SUA, apoi conferențiar la Grove City College din Dakota de Nord și la Universitatea Georgetown, Ofițer al Serviciului Extern SUA și membru al cabinetul Reagan în Echipa de Tranziție din cadrul Departamentului de Stat. Zona sa de interes a fost Europa de Vest, în special pe probleme care afectează Comunitatea de Informații a SUA. De asemenea, a fost membru al Biroului Senatului SUA, unde s-a ocupat de supravegherea serviciilor de informații și cercetător la Hoover Institution din cadrul Universității Stanford.

După anul 2011, profesorul Angelo Codevilla a început să publice o serie de analize despre războiul împotriva terorismului purtat de SUA în cooperare cu aliații săi. Acest articol prezintă analiza pe care profesorul Codevilla o face asupra unei întregi decade de politici de securitate în SUA și a rezultatelor obținute pe plan intern și internațional. El numește această perioadă “decada pierdută” și atrage atenția asupra multelor greșeli ale clasei conducătoare americane și a consecințelor lor, anunțând încă de pe atunci o înfrângere în războiul împotriva terorismului.

Cuvinte-cheie: terorism, Orientul Mijlociu, 11 septembrie 2011, America, politică externă, securitate internă.

Introducere

Tradițional, conceptul „decada pierdută” se referă la o perioadă de stagnare economică din Japonia și anume anii ‘90. Practic, înregistrând o foarte ușoară modificare a PIB-ului timp de aproximativ 10 ani, Japonia a fost considerată ca trecând printr-o etapă aproape fără sens în care, din punct de vedere economic, nu s-au înregistrat foarte multe modificări, de aici și ideea de decadă pierdută. „Din 1991 până în 2001, Japonia a cunoscut o perioadă de stagnare economică și deflație a

prețurilor cunoscută sub numele de *Decada pierdută a Japoniei*. Deși economia japoneză a depășit această perioadă, procesul s-a desfășurat într-un ritm mult mai lent decât în alte țări industrializate. În această perioadă, economia japoneză a suferit atât din cauza unei crize de credit, cât și a unei capcane de lichiditate” (Nielsen fără an).

În aceeași logică, printr-o analiză aprofundată, profesorul american Angelo Codevilla realizează o introspecție a participării SUA în Afganistan timp de 10 ani, publicând în toamna anului 2011 „Deca

da pierdută”, articol prin care îi atenționează încă de la început pe membrii elitei intelectuale conservatoare americane că SUA nu are parte nici de pace, nici de victorie.

Vom prezenta o analiză succintă a abordării profesorului Codevilla, care aduce în discuție acest concept deja utilizat la adresa Japoniei, însă aplicat pe implicarea SUA în lupta împotriva terorismului și ulterior în contrainsurgența din teatrul de operații Afganistan. Considerăm că analiza efectuată de acesta vine în contrabalansă cu multe scrieri ale altor autori care au tendința de a hiperboliza rezultatele obținute.

Urmări ale războiului

La 10 ani de participare în Afganistan, mulți analiști în domeniul securității, considerau mediul de securitate unul încă instabil, în care terorismul (mai nou numiți insurgenții) încă aveau posibilități multiple de a acționa și a destabiliza situația de securitate din țară. În ciuda eforturilor considerabile depuse de comunitatea internațională, fenomenul nu a putut fi eradicat total în cei 10 ani, drept urmare era nevoie de o altă abordare și de utilizarea unor metode noi. În acest sens, putem aduce în discuție Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU nr 1988/2011 care recunoștea „faptul că în ciuda evoluției situației din Afganistan și a progreselor înregistrate în direcția reconcilierii, situația continuă să reprezinte o amenințare la adresa păcii și securității internaționale” (www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/%3Furi%3DCELEX:32011D0486%26from%3DPL&cd=2&hl=ro&ct=clnk&gl=ro fără an) și reafirma necesitatea de a combate amenințarea respectivă.

Analizând pierderile în personal și modul de utilizare a resurselor materiale și financiare, în primii zece ani de la declanșarea războiului împotriva terorismului au murit aproximativ 6.000 de cetățeni americani, și alți 30.000 au fost răniți, au fost cauzate sute de mii de victime între oamenii de altă naționalitate, și au fost cheltuite sume de ordinul trilioanelor de dolari. Cu toate acestea, spune Codevilla, *”nimic din ce au făcut conducătorii noștri după 9/11 nu a eliminat amenințarea din partea terorștilor sau nu a făcut lumea în mod semnificativ mai puțin periculoasă.”* În schimb, acest război a produs un guvern din ce în ce mai puternic, care a impus măsuri fără precedent cetățenilor americani, atentând la libertatea lor, și a devenit *”arbitrul prosperității pentru aliații lui, dar și administratorul austerității pentru toți ceilalți”*.

În 2001 SUA era percepută ca fiind *”singura putere mondială”*, spune Codevilla, iar apoi, 10 ani mai târziu, imaginea a început să se transforme în aceea a unei națiuni în declin, într-un proces poate ireversibil. *„Cum s-a întâmplat asta?”*, este întrebarea lui Angelo Codevilla (Codevilla fără an).

Pentru a răspunde la această întrebare, profesorul Codevilla merge direct la esența societății americane, deoarece acela este locul unde terorismul au lovit, probabil fără să fi avut vreodată o asemenea intenție. Astfel, ceea ce de fapt atacatorii au subminat prin atacurile lor, spune Codevilla, este ceea ce emigranții din toată lumea au reușit să construiască împreună și să mențină timp de două secole. La nivel de societate, acest război împotriva terorismului, a dat naștere unor întrebări foarte importante, pe care în mod natural orice societate le întâmpină în caz de război: *”Cine suntem noi, și cine ne sunt dușmanii? Ce fel de pace ne dorim? Care este prețul acestei păci? Suntem noi capabili sau dispuși să facem ceea ce se cere de la noi pentru a menține felul nostru de a trăi, pentru a merita să trăim în felul în care dorim noi?”*. Din păcate, răspunsurile la aceste întrebări, cu care era îndatorată clasa conducătoare bipartizană americană, au fost disfuncționale, iar aceasta a condus la răni foarte adânci în societate (Codevilla fără an).

Situațiile dificile de viață îi forțează pe indivizi să arate din ce sunt făcuți, să arate care le este caracterul. În același fel, în timpurile grele, regimurile politice trebuie să arate, la rândul lor, din ce sunt făcute și care le este caracterul. Forța minoră a atacatorilor de la 9/11 a determinat elitele americane să arunce țara în probleme din care nu se va mai putea elibera, spune Codevilla (Codevilla fără an). Războaiele sunt pierdute sau câștigate de o facțiune a claselor conducătoare, iar înfrângerile nasc competitori care trebuie să aștepte pe margine. Din aceasta perspectivă, ceea ce putem învăța din istoria americană, ne îndrumă Codevilla, este că înfrângerea cabinetului Lordului North în Revoluția Americană, a întărit facțiunea lui Willim Pitt cel tânăr, inclusiv pe Adam Smith. Mai departe în timp, atunci când liberalii lui Kennedy au pierdut războiul din Vietnam, discreditarea lor i-a fortificat pe succesorii lor din taberele democratice și republicane, care reprezentau o Americă mai colectivistă acasă și mai timidă pe meleaguri străine. Astfel de schimbări, argumentează Codevilla, sunt în mod firesc de natură evoluționistă, fiindcă reușesc să aducă în prim plan oameni și feluri de acțiune care existau deja în interiorul regimului, dar într-o formă embrionară (Codevilla fără an). Însă, *„atunci când pierzătorii sunt, de fapt, o întreagă clasă conducătoare, iar acea clasă conducătoare este suficient de puternică încât să fi izgonit înspre marginea societății orice fel de oameni sau idei care se disociază de ea, discreditarea ei aruncă într-adevăr societatea într-o situație revoluționară”* (Codevilla fără an).

Anul 2011 reprezintă un reper important în ceea ce a însemnat participarea cu trupe în Afganistan timp de 20 ani și anume faptul că pe data de 2 mai 2011 Osama bin Laden, considerat capul rețelei

Al-Qaeda, organizația teroristă responsabilă pentru planificarea și executarea atacurilor de la 11 septembrie 2001, a fost ucis de forțele americane. La foarte scurt timp, președintele american Barack Obama a anunțat la 22 iunie 2011 începerea perioadei de tranziție și retragere a forțelor până în anul 2014 (www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan fără an).

Participarea cu trupe în teatrul de operații Afganistan în această perioadă a avut efecte în toate planurile societale americane, mai ales în zona socială, foarte multe familii având cel puțin un membru dislocat în această zonă geografică a lumii. Astfel, după 10 ani în care rezultatele nu s-au ridicat, spun unii specialiști, la nivelul așteptărilor, lumea a început să se întrebe ce caută militarii americani acolo, de ce se cheltuie sume exorbitante și ce vom obține într-un final. Aceste întrebări au apărut tocmai pe fondul unei prelungiri (poate neașteptate) a acestei participări, a pierderii unui număr însemnat de vieți omenești și utilizării unor resurse semnificative.

Viața publică americană la nivel înalt este monopolizată de o clasă conducătoare care a pierdut războiul asupra terorismului, ne spune Codevilla, din această clasă conducătoare făcând parte atât democrați cât și republicani, iar trecerea de la guvernarea Bush la guvernarea Obama nu a adus schimbări prea mari. În ceea ce privește schimbarea, ea trebuie să vină dinspre margini, prin aplicarea unor principii și idei din trecutul național.

Responsabilitatea SUA pentru felul în care diferiții actori aleg să amenințe securitatea lumii rămâne însă limitată, ne arată mai departe Codevilla în analiza sa. Uitându-ne la marii jucători, unele lucruri își au propria lor dinamică, indiferent de ceea ce face sau nu SUA. De exemplu, provocarea foarte serioasă pe care avea să o pună China securității Pacificului după 1945 era inevitabilă. La fel, o Rusie neo-sovietică, condusă de Vladimir Putin, putea să ridice decât probleme majore, în timp ce Europa vestică, după războaie, a continuat să trăiască de pe urma unui capital de civilizație pe care nu a avut deloc dorința să îl reîmbogățească. Toate aceste lucruri s-au petrecut indiferent de acțiunea sau inacțiunea SUA. Cât despre lumea musulmană, ea ar fi continuat să se sufoce din cauza propriilor disfuncționalități specifice culturii și guvernelor din regiune (www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan fără an). Ceea ce a făcut SUA, prin politicile sale, a fost să înrăutățească de fapt această stare de lucruri. Atât instituționaliștii liberali, cât și realiștii și neoconservatorii, care compun regimul la nivelul politicii externe, au considerat că este mai bine ca America să-și asume sarcina imposibilă de a schimba datele reale așa cum erau ele valabile pentru fiecare regiune în parte, în detrimentul unei acomodări și concentrări asupra muncii dificile de

a apăra interesele SUA împotriva amenințărilor ridicate de ceilalți actori (www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan fără an). Practic, momentul 9/11 a însemnat pentru actorii din politica externă americană o oportunitate de a face în continuare ceea ce erau obișnuiți să facă, însă cu o intensitate mult mai mare.

La nivel domestic, continuă Codevilla, acest război împotriva terorismului a slăbit libertatea cetățenilor, punând o presiune foarte mare pe cei mai lipsiți de apărare și transformându-i pe ei într-o țintă, nu pe dușmanul real. Aceasta intruziune foarte puternică în viața internă a societății a fost justificată de elitele conducătoare printr-o redefinire a războiului ca fiind o luptă fără sfârșit împotriva unor inamici nedefiniți pentru niște motive foarte abstracte.

Ceea ce propune profesorul Codevilla mai departe în analiza sa este o modalitate de înțelegere a felului în care elita bipartizană americană, compusă din democrați și republicani, a lucrat în politica externă și internă pe perioada în care s-a desfășurat războiul împotriva terorismului după 9/11. Mai mult decât atât el prezintă cât de diferite ar fi putut fi lucrurile dacă elita conducătoare ar fi urmărit obiectivele adecvate în domeniul intern și extern. Autorul discută subiecte precum degradarea armatei, relațiile cu diferiții actori de pe scena internațională, problema Irakului, „primăvara arabă”, politica securității domestice și rolul experților în guvernare.

Degradarea armatei

Pe plan extern, Codevilla consideră că cel mai puternic efect al primilor zece ani de război împotriva terorismului a fost reprezentat de transformarea forței armate americane într-un fel de forță polițienească care a avut menirea de a ocupa națiuni neprietenoase în timp ce politicile americane au încercat să le „construiască” pentru a fi națiuni prietenoase. Acesta a fost un proces de transformare în mintea armatei – transformarea războiului în construcția de națiuni (*nation-building*). Procesul acesta de transformare a început o dată cu războiul din Vietnam. Din punct de vedere logistic, acest lucru s-a reflectat în scăderea arsenalului de luptă – de exemplu, numărul navelor de luptă a scăzut de trei ori, iar o parte dintre ele nu pot face față la incursiuni în larg. În 2002, secretarul apărării de atunci, Donald Rumsfeld, a eliminat sistemul de artilerie controlat de la distanță, argumentând că nu este de folos decât în fața unui inamic sofisticat și periculos și că nu își găsește justificarea în luptele urbane specifice războiului împotriva terorismului. În aceeași logică s-a încadrat și renunțarea la avioanele F-22 Raptor, considerându-se că rușii și chinezi sunt foarte lenți în a construi modele similare și că dacă vor reuși cândva să le construiască, puterea lor ar putea fi contracarată cu modelul F-

35 (mai ieftin, dar considerat mai slab). Credința elitelor americane din acel moment a fost că armata americană nu va fi nevoită vreodată să lupte cu un inamic sofisticat, ne arată Codevilla (Codevilla fără an).

Mai mult de atât, în mentalitatea multor militari și nu numai, s-a conturat foarte bine ideea conform căruia aceasta este o nouă fațetă a acțiunilor militare și cine vede revenirea la războiul de tip convențional clasic are o mentalitate învechită. Participarea activă și intensă a unui număr considerabil de trupe pe o perioadă relativ mare de timp la acest război împotriva terorismului, respectiv contrainsurgență și-a pus amprenta inclusiv asupra schimbării tacticilor, tehnicilor și procedurilor, ducând acțiunea militarilor doar într-o „zonă” specifică locului și momentului (www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/SIGAR-21-46-LL.pdf fără an).

Din punct de vedere moral, declinul forțelor armate este mai serios decât pe latură materială sau logistică, ne spune Codevilla. Aici subiectul este calitatea ofițerilor superiori, care rezultă dintr-o avansare pe baza „rapoartelor de eficiență” – cu alte cuvinte, consideră Codevilla, din felul în care aceștia reușesc să facă pe plac superiorilor, fiind vorba de generali și amirali care sunt aleși dintre cei compatibili cu clasa conducătoare, și nu aleși pe baza victoriei în război. În plus, foarte mulți dintre absolvenții de școli militare aleg să părăsească cariera militară, în timp ce foarte puțini sunt dispuși să se înroleze în ea. Nemulțumirea lor și a familiilor care își descurajează copiii din a urma o astfel de carieră, are ca sursă vina pe care cu toții o găsesc celor de rang înalt din armată pentru faptul de a crea operații militare care mai degrabă fac pe plac politicianilor cu prețul vieții altora (www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/SIGAR-21-46-LL.pdf fără an).

Relațiile cu alți actori politici internaționali: Rusia, Pakistan, Irak, Afganistan, lumea arabă

Așteptarea elitelor politice americane a fost că o schimbare în structura și misiunea forțelor armate va conduce și la o creștere a influenței la nivel internațional. Totuși a existat o problemă majoră, către care elitele aflate la conducere au avut o anume predilecție – au considerat că dorințele lor despre cum ar trebui să fie realitățile externe reprezintă de fapt niște percepții clare a ceea ce aceste realități sunt. În opinia lui Codevilla, acest lucru a dus la înrăutățirea situației în relațiile externe. Acest fel de gândire se vede foarte bine în felul în care administrația Bush, imediat după 9/11, a ajuns să presupună că toate guvernele lumii au fost înspăimântate de ceea ce a avut de suferit America în urma atacului și că, drept urmare, va exista cooperare în eradicarea terorismului. Codevilla crede că unele guverne ar fi putut colabora mai mult cu condiția ca SUA să demonstreze că este capabilă să fie fără frică, în relațiile externe și

de neînduplecat, pe plan intern. Însă, în fapt, guvernul american a devenit foarte docil și flexibil în afacerile externe, în timp ce pe plan intern a început să aibă cheltuieli foarte mari care au îndatorat-o către restul lumii. Consecința naturală a acestor lucruri, spune Codevilla, a fost nașterea lipsei de respect la adresa Americii, venită din partea tuturor (Codevilla fără an).

Atunci când ia în discuție Rusia, Angelo Codevilla ne amintește de felul cum Vladimir Putin a caracterizat SUA, ca fiind „un parazit al economiei mondiale”, acest lucru făcând dovada sfidării. Această sfidare se întrevede și în antagonismul permanent față de America, deoarece Rusia nu s-a îndepărtat niciodată de propria imagine de sine neo-Sovietică, chiar dacă în unele momente s-a aliat americanilor pentru a lovi împreună în islamismul din Afganistan. În ceea ce privește politica înarmării, cabinetul Bush, în special Condoleezza Rice, au încercat să-l *îmblânzească* pe Vladimir Putin, iar aceasta a însemnat o serie de compromisuri în programul american de apărare împotriva rachetelor. Drept urmare, ne spune Codevilla, asta a dus la păstrarea abilității Moscovei de a devasta America cu rachete, atunci când președintele Bush a respins legal Tratatul ABM încheiat în 1972. Mai mult decât atât, ceea ce s-a întrevăzut apoi în atitudinea Rusiei a fost o insistență în a presa SUA la și mai multe compromisuri, precum și dispreț atunci când nu a putut să o înduplece să le facă. Ceea ce a făcut regimul lui Putin începând cu 2002 a fost să susțină adversarii SUA (de exemplu, atunci când s-a opus rezoluțiilor Națiunilor Unite împotriva lui Saddam Hussein ori când s-a opus sancțiunilor împotriva programului nuclear al Iranului). În paralel, ne arată Codevilla, regimul de la Kremlin a continuat, nestingherit, să intimideze Georgia și Ucraina (chiar prin război) pentru a le atrage înapoi în orbita sovietică. La acel moment, răspunsul guvernului american a fost să anuleze planurile de cooperare în domeniul apărării cu Polonia și Republica Cehă și să rectifice un tratat cerut de Putin sub prerogativele căruia SUA se angaja să reducă numărul rachetelor strategice pentru a ține pasul cu decăderea naturală a arsenalului Moscovei, ne spune Codevilla. Astfel, clasa bipartizană americană a câștigat lipsa de respect a Moscovei (Codevilla fără an).

Atunci când descrie relația cu Pakistanul, Codevilla anunță din start că războiul împotriva terorismului a condus la transformarea din prieten în dușman a poporului pakistanez și că trebuie știut că Pakistanul are un interes special în relația cu Afganistanul deoarece o parte dintre grupurile etnice, în special grupul etnic al pashtunilor, trăiesc pe ambele părți ale graniței. Astfel, după retragerea rusă din Afganistan, în 1990, Pakistanul a sprijinit organizarea talibanilor din Afganistan pentru a ajuta la protejarea grupurilor etnice. Însă după atacurile de

la 11 septembrie, continuă Codevilla, când americanii au acuzat talibanii de sprijinirea atacatorilor, Pakistanul s-a grăbit să își retragă susținerea față de talibani (Codevilla fără an). Ceea ce s-a întâmplat mai apoi este că după 2002 și mai ales 2008, guvernul SUA a aplicat în Afganistan rețeta standard de construcție a națiunii, incluzând egalitatea pentru femei. Drept urmare, opoziția islamistă a crescut de ambele părți ale graniței. Americanii i-au numit pe toți "talibani" și aceștia, la rândul lor, au privit guvernul Pakistanez ca fiind dușmanul lor; guvernul american a început să atace opoziția islamică, "talibanii" din interiorul granițelor Pakistanului, făcând astfel ca guvernul Pakistanez să lupte împotriva propriilor cetățeni; apoi guvernul SUA a ajutat la înlăturarea din funcție a președintelui Pakistanez Pervez Musharraf pentru că nu a fost suficient de eficient în luptă împotriva opoziției islamice (Codevilla fără an).

În plus, referitor la problematica femeilor existentă în cultura locală, marii actori internaționali tratează „la pachet” situația din Afganistan și Pakistan, existând, la nivelul Parlamentului European, o rezoluție emisă în anul 2011 privind situația femeilor din cele două țări. Aceasta precizează că „deși situațiile din Afganistan și Pakistan sunt diferite și independente una față de cealaltă, atât violența fizică împotriva femeilor, cât și cea morală rămân printre cazurile majore de încălcare a drepturilor omului semnalate în Afganistan și Pakistan.....femeile și tinerele sunt adesea victime ale atacurilor cu acid, violenței în familie, traficului de persoane, căsătoriilor forțate, inclusiv ale căsătoriilor copiilor și ale schimburilor în vederea soluționării unor dispute” ([www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov\(2011\)0591_/p7_ta-prov\(2011\)0591.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov(2011)0591_/p7_ta-prov(2011)0591.pdf) fără an).

Dinamica situațională din Pakistan conduce la cea din Afganistan, care ne arată, după opinia lui Codevilla, că noul fel al americanilor de a conduce un război este contraproductiv. Codevilla ne spune că după ani de „nation-building”, milioane de afgani sunt inamicii Americii, și că prin canale legale sau ilegale, banii americani au ajutat nenumărați afgani să se îmbogățească, dar că acest lucru nu a contrabalansat resentimentele acelora care nu și-au luat și ei partea de câștig. La Acestea s-au adăugat sentimentele negative de pe urma nenumăratelor ucideri și intruziuni în interiorul societății, multe dintre ele având la baza rapoarte neprofesioniste ale serviciilor de informații ([www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov\(2011\)0591_/p7_ta-prov\(2011\)0591.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov(2011)0591_/p7_ta-prov(2011)0591.pdf) fără an).

Asemănătoare cu povestea Afganistanului este și cea a Irakului, spune Codevilla. Aici Saddam Hussein a susținut și promovat terorismul plătind recompense sinucigașilor. Codevilla atenționează că serviciile secrete americane încă păstrează cu strășnicie ceea ce ei cunosc despre relația dintre

serviciile secrete iraqiene, al-Qaeda, și alte organizații infiltrate (Codevilla fără an). Saddam ajunsese un fel de cavaler al terorismului antiamerican, astfel încât capturarea lui prin invazia Irakului din 2003 a făcut dreptate poporului american, spune Codevilla, însă ceea ce a reprezentat un dezastru mai apoi a fost ocuparea americană a Irakului – dacă americanii s-ar fi retras rapid, consideră Codevilla, atunci unii cetățeni ai Irakului ar fi fost recunoscători și, în același timp, alții ar fi fost temători față de SUA.

În ceea ce privește "primăvara arabă", Codevilla spune că a vorbi despre astfel de lucruri reprezintă o naivitate, deoarece aceasta presupune existența dorinței pentru o societate liberală în lumea arabă și înțelegerea a ceea ce o societate liberală înseamnă. Mai mult decât atât, ideea că există susținători ai societății liberale în lumea arabă este și mai naivă – susținători care să fie mișcați nu de închiderea după gratii a tiranilor lor ca mai apoi să le ia locul, ci susținători care să fie realmente mișcați și motivați de ideea că toți oamenii au drepturi egale pentru că sunt creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. În lumea islamică o astfel de idee este blasfemie (Codevilla fără an).

Securitatea internă

Ca să înțelegem mai bine problema securității interne în contextul războiului asupra terorismului, Angelo Codevilla ne spune, pentru început, că acest domeniu s-a dezvoltat devenind o industrie bazată pe un parteneriat public-privat de ordinul miliardelor de dolari care a schimbat foarte rapid viața americanilor; apoi ne aduce înapoi în timp, în timpul mandatului lui Nixon, atunci când partizani ai stângii în America deturnau avioane și le pilotau către Cuba, iar Fidel Castro îi adăpostea. Codevilla povestește că președintele Nixon, în loc să înfrunte Cuba și stânga americană, a ales să considere că problema deturnării avioanelor nu a fost o problemă politică, rezolvând-o în schimb prin a spune toți pasagerii de avioane la controale cu detectoare de metal și prin interzicerea pasagerilor să intervină împotriva celor care deturnau avioane (Codevilla fără an). În acest fel, ne arată Codevilla, "Nixon a făcut clar faptul că SUA va fi oficial oarbă în fața responsabilității politice a terorismului. O data ce acest lucru s-a întâmplat, teroriștii palestinieni și guvernele care îi sponsorizau au făcut ca deturnarea avioanelor să fie o problemă internațională majoră. Mai important de atât, această orbire oficială a însemnat că de acum încolo guvernul SUA va considera orice cetățean obișnuit american că fiind un posibil terorist, în egală măsură cu orice terorist real sau guvern terorist. Recursul la o securitate lipsită de valoare, neutră din punct de vedere politic, s-a dovedit a fi ceva foarte atractiv pentru politicienii dornici de a scăpa de responsabilitate. Lumea afacerilor a susținut această politică

deoarece să faci asta însemna că vor fi plătiți pentru a furniza echipamente de screening pentru a trata milioane de americani ca potențiali deturători de avioane sau bombe umane. Pentru oamenii care căutau munci ușoare, domeniul securității interne s-a dovedit a fi un fel de bonanza”.

Așa cum am precizat mai devreme, chiar Consiliul de Securitate al ONU considera, în 2011, situația de securitate ca fiind încă precară, înregistrându-se multe evenimente și acțiuni destabilizatoare la adresa păcii și securității în Afganistan (www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/%3Furi%3DCELEX:32011D0486%26from%3DPL&cd=2&hl=ro&ct=clnk&gl=ro fără an). Întrebarea pe care o pune Angelo Codevilla este dacă securitatea internă a reușit să prevină un atac similar celui de la 11 septembrie. Iar răspunsul lui este nu, la care adaugă că, de fapt, nimeni nu a mai încercat ceva similar: „Dacă cineva ar fi încercat, nimic din ceea ce securitatea internă a pus în funcțiune nu ar fi putut să oprească asta. Nu știm despre nicio operațiune planificată și condusă de profesioniști, așa cum a fost 9/11, care să fi fost oprită. Știm însă că societatea americană are nenumărate vulnerabilități în fața terorismului, pe care nimeni nu s-a deranjat în vreun fel să le exploateze. Nimic nu ar putea opri zece oameni, din zece state, de la a arunca sticle inflamabile cu benzină în zece autobuze școlare în mod simultan, închizând astfel sistemul școlar american. Dar nimeni nu a făcut asta. Securitatea internă a creat șiruri strânse de oameni în fața punctelor de securitate de la aeroporturi – ținta perfectă pentru bagaje explozive. Dar nimeni nu a încercat asta, și nici nu a comis vreo altă nenorocire atât de evident la îndemână și solicitând atât de puțină pricepere și organizare. Nu știm de ce. Pe scurt, securitatea internă s-a dovedit a fi irelevantă pentru terorism” (www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/%3Furi%3DCELEX:32011D0486%26from%3DPL&cd=2&hl=ro&ct=clnk&gl=ro fără an).

Dar ce înseamnă pentru cetățeanul de rând ”securitatea internă”? Codevilla ne prezintă o imagine din nou descurajantă: „înseamnă ecusoane și proceduri, ritualuri de umilire a bătrânilor și copiilor efectuate de oameni care s-ar topi în fața unui terorist adevărat. Confruntarea teroriștilor nu este motivul pentru care oamenii noștri „de securitate” lucrează. Deși nimeni nu ia această securitate în serios, ea are consecințe serioase. Pentru unii a însemnat să devină obișnuiți cu a fi puși într-o turmă, în timp ce alții au fost obișnuiți cu a-i face pe alții să devină turmă. Pentru toți înseamnă suprimarea cunoașterii faptului că teroriștii au fost aproape în mod exclusiv musulmani și, în același timp, s-a întreținut fantezia corectă politică că vecinul oricărui om poate fi un terorist. Aplicarea facilă greșită a termenului „terorist” îi conduce pe toți în mod natural mai întâi la a pune etichete și mai apoi

la a trata competitorii politici domestici ca inamici. În acest fel războiul purtat la nesfârșit și în mod incompetent la adresa inamicilor externi s-a transformat în război real între cetățeni” (Codevilla fără an).

Angelo Codevilla îl aduce în discuție pe profesorul John Yoo (Profesorul John Yoo predă la University of California, Berkley, School of Law. A devenit cunoscut la începutul anilor 2000, pentru opiniile lui despre puterea executivă, punerea sub ascultare fără mandat și Convenția de la Geneva, în timp ce servea în *Biroul pentru consilieră juridică* din *Departamentul pentru justiție*, sub mandatul lui George W. Bush) pentru a scoate în evidență fundamentul politic legal al securității statului de după 9/11, care este dat de noțiunea că războiul învestește orice comandant suprem cu puteri enorme, aproape nelimitate: „*Vechii romani au pus problema foarte succint – salus populi suprema lex –, salvarea [securitatea] oamenilor este legea supremă. Dar atunci când războiul este definit ca ceva endemic, fără final, invocarea puterii războiului devine simplu pretenția că guvernul poate face orice lucru cu care poate să și scape. O asemenea lege aduce războiul acasă. În timp ce lucrea în Departamentul de Justiție pe durata mandatului președintelui George W. Bush, Yoo a scris că președintele are puterea să declare și să trateze pe oricine ca un combatant inamic. Pentru această opinie și pentru altele, următoarea administrație care a guvernat America a fost pe punctul de a-l trata chiar pe Yoo ca pe un criminal. Ceea ce vreau să spun este că din momentul în care cei care iau parte la viața politică devin obișnuiți cu ideea că puterea politică este nelimitată, au dificultăți în a găsi motive pentru care și-ar restrânge pasiunile politice. De ce să nu împingi la limită politicile de care beneficiază susținătorii cuiva? De ce să nu pui etichete și apoi să tratezi ca terorist sau simplu criminal pe oricine îți stă în cale?” (Codevilla fără an).*

Reguli stabilite de experți

Noutatea războaielor purtate după 2001 constă în faptul că niciodată până atunci dușmanii nu au fost identificați de serviciile de informații, servicii care refuzau în același timp să facă publice ce se află la baza deciziilor lor, ne spune Codevilla. Exemplul pe care ni-l oferă Codevilla este al debaterii acerbe ce s-a prelungit pe durata a 6 ani, între 2001 și 2007, între CIA și Departamentul de Apărare. Aceasta a reușit să își croiască drum în sfera publică și a făcut cunoscute detalii despre rolul jucat de Irak în atentatul de la 11 septembrie 2001 și în actele teroriste, în general. Însă ceea ce a vădit în realitate discuția au fost incertitudinile cu privire la statul împotriva căruia se va purta de fapt războiul, dar și faptul că ”securitatea informațiilor clasificate” reprezintă de fapt motivul oficial pentru care clasa conducătoare americană a îndepărtat

Congresul și, implicit, poporul american, de la luarea deciziilor în această problemă a războiului, dar și în alte probleme importante (Codevilla fără an). În aceeași logică, continuă Codevilla, CIA a anunțat în 2010 că președintele și consilierii lui au concluzionat că Anwar al Awlaki, un cetățean american din Yemen, era atât de implicat în terorism încât forțele americane îl vor vâna și ucide. „De ce crimă capitală a fost acuzat? De către cine? Cine l-a pus sub acuzare și a dat verdictul? Experții. Pe baza căror dovezi? Ne pare rău, nu putem spune. Clasificat. Necesitatea de război, așa dictează” (Codevilla fără an).

Concluzii

În conducerea statului, ca și în alte domenii ale vieții sociale, este esențială înțelegerea corectă a problemei, spune Codevilla. Acest lucru este important pentru a nu face rău și pentru a avea șansa de a face chiar ceva bun. Întrebarea care se pune este: *care este de fapt problema?* Studiind și analizând cele de mai sus, putem concluziona faptul că atacatorii celui mai odios atac din SUA nu au apărut dintr-o dată, ci erau reprezentanți ai unui curent dezvoltat în lumea musulmană timp de o generație. Practic, imaginea SUA în perioada precedentă era cea a unui *“cal slab”* așa cum însuși Osama bin Laden afirma, imagine creată și „hrănită” de conducătorii SUA în timp care au întreținut și dezvoltat legături cu guvernele unor țări din Orientul Mijlociu, ceea ce în concepția lui Codevilla a reprezentat sursa originală a problemei.

Nu putem ignora faptul că în țări precum Irak, Iran, Egipt, Siria, Arabia Saudită și chiar Autoritatea Palestiniană se difuzează intens chiar diferite programe media și educaționale ce au în vedere demonizarea SUA. Acestea au permis unor organizații de factură teroristă să difuzeze diferite mesaje de demonizare în termeni religioși către „frații musulmani” care trăiau în diferite țări ale lumii, chiar în Europa și SUA, ceea ce a permis la o gravă degradare a situației de securitate, aducând în prim plan printre multiple atacuri executate în spațiul european și american, evenimentele de la 11 septembrie din 2001 ce au reprezentat punctul de

plecare a prezenței timp de 20 ani în Afganistan.

Istoria va fi cea care ne va arăta dacă această prezență timp de 20 ani a fost una fructuoasă sau conceptul de „decadă pierdută” va reveni în scrierile specialiștilor în domeniul securității internaționale. Este firesc să fie supuse studiului și analizelor evenimentele următoare, nu doar cele din perioada imediată de după venirea la putere a noului regim (taliban) în Afganistan. Considerăm că nu acțiunile imediate ale acestuia sunt relevante pentru asigurarea unei securități durabile, ci efectele pe termen mediu și lung și, așa cum a precizat conducerea talibană, nu va fi întreprinsă nicio acțiune de răzbunare, fetele și femeile vor continua să participe la educație și să aibă locuri de muncă, iar pacea și securitatea, din punctul lor de vedere, vor fi asigurate ([www.reliefweb.int/report/afghanistan/taliban-rule-begins-afghanistan fără an](http://www.reliefweb.int/report/afghanistan/taliban-rule-begins-afghanistan-fără-an)). Doar timpul și acțiunile comunității internaționale ne vor oferi aceste răspunsuri, sperând, totodată, la pace, securitate și reconciliere pe toate planurile societale. Poate că decada pierdută nu a fost una chiar pierdută și poate a făcut ca lucrurile să se întâmple într-un anumit ritm, nu un ritm cu care comunitatea internațională este obișnuită, ci un ritm specific culturii afgane.

Bibliografie:

Codevilla, Angelo. fără an. <https://claremontreviewofbooks.com/the-lost-decade>.

Nielsen, BARRY. fără an. <https://www.investopedia.com/articles/economics/08/japan-1990s-credit-crunch-liquidity-trap.asp> (accesat 11.08.2022).

www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan (accesat 12.08.2022).

www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/%3Furi%3DCELEX:32011D0486%26from%3DPL&cd=2&hl=ro&ct=clnk&gl=ro (accesat 10.08.2022).

[www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov\(2011\)0591_/p7_ta-prov\(2011\)0591.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/droi/dv/p7_ta-prov(2011)0591_/p7_ta-prov(2011)0591.pdf) (accesat 12.08.2022).

www.reliefweb.int/report/afghanistan/taliban-rule-begins-afghanistan (accesat 13.08.2022).

www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/SIGAR-21-46-LL.pdf (accesat 10.08.2022).

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în **Colocviu strategic**, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare și Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
Pagină web: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
e-ISSN 1842-8096, 952/2022

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: șos. Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>